

PUBLICATIEBLAD

LANDSBESLUIT, HOUDENDE ALGEMENE MAATREGELEN, van de 23ste juni 2024 strekkende tot wijziging van het Eilandsbesluit, houdende algemene maatregelen van de 23ste september 1986 ter uitvoering van artikel 3 bis lid 4 van de Loterijverordening 1909¹

In naam van de Koning!

De waarnemende Gouverneur van Curaçao,

In overweging genomen hebbende:

dat het wenselijk is aanvullende voorwaarden in het onderhavige eilandsbesluit, houdende algemene maatregelen, dat de status van landsbesluit houdende algemene maatregelen heeft, vast te stellen;

Heeft, de Raad van Advies gehoord, besloten:

Artikel I

Het Eilandsbesluit, houdende algemene maatregelen, van de 23ste september 1986 ter uitvoering van artikel 3 bis vierde lid van de Loterijverordening 1909 wordt gewijzigd als volgt:

A

Artikel 1 komt te luiden:

Artikel 1

In dit landsbesluit en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

- a. loterijbedrijf: het bedrijf tot het aanleggen en houden van een nummerloterij, waarvoor een vergunning als bedoeld in artikel 3 bis, eerste lid, van de verordening is verleend;
- b. verordening: de Loterijverordening 1909.

¹ A.B. 1986, no. 22.

B

Artikel 2 komt te luiden:

Artikel 2

1. De aanvrager van een vergunning als bedoeld in artikel 3 bis, eerste lid, van de verordening kan in aanmerking komen voor een vergunning, indien ten minste voldaan wordt aan de navolgende vereisten:
 - a. de aanvrager meerderjarig is of door de rechter handlichting is verleend aan de minderjarige;
 - b. de identiteit, de integriteit, alsmede de betrokkenheid van de volgende bij de exploitatie van het loterijbedrijf van de aanvrager betrokken personen vast is komen te staan:
 - 1° degenen die het beleid van het loterijbedrijf bepalen of mede bepalen;
 - 2° degenen met een rechtstreeks of middellijk belang in het geplaatste aandelenkapitaal of een daarmee vergelijkbaar belang in het loterijbedrijf;
 - 3° de uiteindelijke belanghebbende(n) van het loterijbedrijf met een rechtstreeks of middellijk belang;
 - c. de aanvrager in het bezit is van een stortingsbewijs van 10% van het per trekking aan zijn vergunning verbonden maximale prijzenpakket;
 - d. de aanvrager in aanmerking komt voor de hem nog op grond van enige andere wettelijke bepaling vereiste vergunning of toestemming om zijn loterijbedrijf uit te kunnen oefenen;
 - e. de herkomst van de gelden waarmee de exploitatie van het loterijbedrijf wordt gefinancierd in voldoende mate is vast komen te staan en niet direct of indirect te herleiden is tot criminele activiteiten;
 - f. de aanvrager, noch enig bij de exploitatie van zijn loterijbedrijf betrokken personen als bedoeld in onderdeel b, binnen een periode van acht jaar voorafgaand aan de aanvraag van de vergunning is veroordeeld, al dan niet onherroepelijk, voor enig misdrijf dat gepleegd is ter verkrijging van wederrechtelijk voordeel, waaronder, doch niet beperkt tot diefstal, afpersing, heling, verduistering, bedrog, benadeling van schuldeisers, witwassen, of voor financiering van terrorisme en proliferatie van massavernietigingswapens;
 - g. de aanvrager, noch enig bij de exploitatie van zijn loterijbedrijf, betrokken personen als bedoeld in onderdeel b, onherroepelijk zijn veroordeeld wegens overtreding van de artikelen 2, 6, en 8 van de verordening;
 - h. de aanvrager, noch enig bij de exploitatie van zijn loterijbedrijf betrokken personen als bedoeld in onderdeel b, leveren geen gevaar op voor de openbare orde, de goede zeden of de publieke rust;
 - i. een vergunning van de aanvrager niet binnen een periode van tien jaren voorafgaand aan de aanvraag van de vergunning is ingetrokken krachtens het bepaalde in artikel 6 bis, van de verordening;
 - j. de aanvrager en diens loterijbedrijf jegens de Ontvanger geen onherroepelijke belastingschuld hebben, waarvoor geen uitstel van betaling is verleend noch een openstaande schuld inzake het vergunningsrecht, bedoeld in artikel 4 van de verordening of inzake de afdrachten, krachtens artikel 11 bis, eerste lid, onder b, van de verordening;

- k. de aanvrager zich heeft geregistreerd bij de Financial Intelligence Unit Curaçao conform het bepaald in artikel 15a, eerste lid, van de Landsverordening melding ongebruikelijke transacties².
- 2. De Minister van Financiën kan richtlijnen geven voor de wijze waarop een vergunning wordt aangevraagd en voor de bij de aanvraag te verstrekken gegevens en bescheiden.

Artikel II

Dit landsbesluit is niet van toepassing op de aanvrager die voorafgaand aan het tijdstip van de inwerkingtreding van dit landsbesluit reeds een aanvraag voor een vergunning, als bedoeld in artikel 3 bis, eerste lid, van de verordening, heeft ingediend.

Artikel III

De Gaming Control Board zendt binnen drie jaar na de inwerkingtreding van dit landsbesluit aan de Minister een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van dit landsbesluit.

Artikel IV

Dit landsbesluit treedt in werking met ingang van de dag na de datum van bekendmaking.

Gegeven te Willemstad, 23 juni 2024
M. RUSSEL - CAPRILES

De Minister van Financiën a.i.,
C.F. COOPER

Uitgegeven de 26ste juni 2024
De Minister van Algemene Zaken,
G.S. PISAS

² P.B. 2017, no. 99 (G.T), zoals laatstelijk gewijzigd bij P.B. 2024, no. 41.

Nota van toelichting behorende bij het Landsbesluit, houdende algemene maatregelen, tot wijziging van het Eilandsbesluit, houdende algemene maatregelen, van de 23ste september 1986 ter uitvoering van artikel 3 bis vierde lid van de Loterijverordening 1909³

§1. Algemeen

Het nummerloterijbedrijf wordt, met name vanwege de daarmee gepaard gaande grote kasstromen, als gevoelig beschouwd voor witwassen en andere vormen van criminaliteit. In de praktijk heeft dit geresulteerd in de zogenaamde de-risking van de loterijsector, waarbij financiële instellingen, in de meeste gevallen onder druk van een 'correspondent bank', besluiten loterijbedrijven niet (meer) te bedienen.

De term 'loterijbedrijf' is duidelijkheidshalve in dit landsbesluit geïntroduceerd om aan te sluiten bij de term die nationaal en internationaal gangbaar is.

Teneinde het risicoprofiel van de loterijsector op Curaçao naar een acceptabel niveau te brengen, is het onder meer noodzakelijk criminele participatie in het loterijbedrijf te weren. Hiertoe dienen de voorwaarden waaraan de aanvrager van een vergunning ten minste dient te voldoen om in aanmerking te komen voor een vergunning als bedoeld in artikel 3 bis, eerste lid, van de Loterijverordening 1909 te worden verruimd. Met de onderhavige wijzigingen wordt in de benodigde verruiming voorzien.

Op de eerste plaats brengen de onderhavige wijzigingen mee dat volledige bekendheid dient te bestaan ten aanzien van de identiteit, integriteit en betrokkenheid van de bij de exploitatie van het loterijbedrijf betrokken beleidsbepalers en belanghebbenden.

Een integer persoon zal zijn of haar handelen niet laten beïnvloeden door oneigenlijke zaken. Deze persoon is eerlijk, oprecht, geloofwaardig, betrouwbaar en niet omkoopbaar.

Onder nummerloterijbedrijf in de zin van dit landsbesluit vallen naast de vergunninghouder ook eventuele natuurlijke- en rechtspersonen die betrokken zijn bij de exploitatie van het loterijbedrijf, waarvoor een vergunning als bedoeld in artikel 3, eerste lid, van de Loterijverordening 1909 is verleend. Op grond van artikel 2, eerste lid, onderdeel b, van dit landsbesluit, kan de vergunning worden geweigerd als degenen die het beleid van het loterijbedrijf bepalen of mede bepalen, of degenen met een rechtstreeks of middellijk belang in het geplaatste aandelenkapitaal of een daarmee vergelijkbaar belang in het loterijbedrijf of de uiteindelijke belanghebbende(n) van het loterijbedrijf met een rechtstreeks of middellijk belang, niet kenbaar zijn.

Ten behoeve van die controle dient de aanvrager volledige inzage te geven in de betrokkenheid van de betreffende beleidsbepalers en belanghebbenden.

De betreffende beleidsbepalers en belanghebbenden worden vervolgens onderworpen aan een screening. Indien uit de screening volgt dat één of meerdere van deze personen binnen een periode van acht jaren voorafgaand aan de aanvraag van de vergunning al dan niet onherroepelijk is veroordeeld voor een misdrijf of overtreding van de artikelen 2, 6 en 8 van de verordening (artikel 2, eerste lid, onderdeel g), dan wel een gevaar oplevert voor de openbare orde, de goede zeden of de publieke rust (onderdeel h van artikel 2, eerste lid), zal de vergunning worden geweigerd.

Ook de herkomst van gelden waarmee de exploitatie wordt gefinancierd dient vast komen te

³ A.B. 1986, no. 22.

staan teneinde infiltratie door en participatie van criminele invloeden te voorkomen. Het is gebruikelijk dat in het kader van de behandeling van vergunningsaanvragen voor het kunnen aanbieden van kansspelen een zogenaamde source of funds test wordt gedaan, waarbij niet alleen de herkomst komt vast te staan, maar ook dat sprake moet zijn van een legitieme herkomst. Verder mag de aanvrager, noch diens loterijbedrijf een onherroepelijke belastingschuld hebben waarvoor geen uitstel van betaling is verleend of een openstaande schuld inzake het op grond van artikel 4 van de verordening verschuldigde vergunningsrecht dan wel inzake de op grond van artikel 11 bis, eerste lid, onderdeel b, verschuldigde afdrachten hebben. Het is niet gewenst om een vergunning toe te kennen aan personen die niet op verantwoorde wijze met dergelijke schulden omgaan.

Vanwege de in acht te nemen beginselen van behoorlijke regelgeving, heeft de regering in dit landsbesluit een overgangsbepaling opgenomen om te bewerkstelligen dat de nieuwe gewijzigde voorwaarden niet van toepassing zullen zijn op bestaande vergunninghouders en op de aanvragers die hun aanvraag voor de inwerkingtreding van het onderhavige landsbesluit hebben ingediend.

In dit landsbesluit is ook een evaluatiebepaling opgenomen om te bewerkstelligen dat inzicht wordt verkregen over de werking en toepasselijkheid van dit landsbesluit. Zo dient de Stichting Gaming Control Board binnen drie jaar na de inwerkingtreding van dit landsbesluit een verslag aan de Minister over de doeltreffendheid en de effecten van dit landsbesluit, te zenden. Aan de hand van de evaluatie kan worden bepaald of met deze nieuwe voorschriften het beoogde doel wordt bereikt.

§2. Financiële paragraaf

Kosten verbonden aan het toezicht ter handhaving van de regels zoals bepaald in dit landsbesluit, worden gebudgetteerd door, respectievelijk komen ten laste van de Stichting Gaming Control Board (hierna: GCB). Omdat de GCB thans geen toezicht- en handhavingsbevoegdheden uitoefent ten aanzien van deze sector, zijn de financiële implicaties van de uitbreiding van deze bevoegdheden naar deze sector thans moeilijk te bepalen. Echter, gesteld zou kunnen worden dat de financiële implicaties naar verwachting NAf 180,000.00 per jaar zullen bedragen voor de GCB. Deze kosten zullen door de GCB gedekt worden uit de financiële middelen die de GCB tot haar beschikking heeft.

§3. Advies Sociaal Economische Raad

De Sociaal Economische Raad (SER) heeft op 20 september 2022 advies uitgebracht ten aanzien van de aan dit college aangeboden:

- a. ontwerplandsbesluit, houdende algemene maatregelen, strekkende tot wijziging van het Eilandsbesluit, ham, van de 23ste september 1986 ter uitvoering artikel 3 bis, lid 2 van de Loterijverordening 1909 (P.B. 1965, no. 85); en
- b. ontwerplandsbesluit, houdende algemene maatregelen, strekkende tot wijziging van het Eilandsbesluit, ham, van de van de 23ste september 1986 ter uitvoering artikel 3 bis, lid 4 van de Loterijverordening 1909 (P.B. 1965, no. 85).

De bovengenoemde wijzigingslandsbesluiten strekken ertoe aanpassingen aan te brengen in vigerende uitvoeringsregelingen gebaseerd op de Loterijverordening 1909, waarbij aanvullende

voorwaarden worden gesteld aan het aanvragen van een nummerloterijvergunning en de verplichting wordt opgelegd aan vergunninghouders om hun administratie bij te houden volgens een geautomatiseerd systeem. Ook worden de toezichthoudende bevoegdheden uitgebreid. Het advies van de SER ten aanzien van beide landsbesluiten is dan ook om die reden in één adviesdocument gebundeld. Hieronder wordt ingegaan op de wijze waarop de regering het advies van de SER heeft verwerkt. Voor zover mogelijk worden de adviespunten die geen betrekking hebben op dit landsbesluit, niet verwerkt in dit landsbesluit. De cursieve tekst hieronder bevat het advies van de SER, gevolgd door de reactie van de regering op het betreffende adviespunt.

De SER constateert dat in de Nota van Toelichting (NvT) behorende bij het ontwerpwijzigingslandsbesluit art. 3 bis, lid 4, niet wordt aangegeven vanuit welk perspectief de wenselijkheid tot verlaging van het risicoprofiel van de 'Wega di Number sector' tot een acceptabel niveau moet worden gezien. Voor de raad is het niet duidelijk of de wenselijkheid gezien moet worden vanuit het perspectief van de lokale banken (acceptabel zodat de banken bereid zijn tot primaire bancaire dienstverlening), de GCB als zijnde toezichthouder of de FIU. Gelet hierop geeft de SER de Minister van Financiën in overweging aanvullende informatie te verstrekken in de NvT aangaande het perspectief van waaruit de wenselijkheid moet worden gezien (pagina 13).

Reactie regering:

Sedert 13 april 2010 is krachtens de Landsverordening van de 26ste oktober 2009 tot wijziging van de Landsverordening melding ongebruikelijke transacties⁴ de kansspelsector onder het toepassingsbereik van de Landsverordening melding ongebruikelijke transacties en de Landsverordening identificatie dienstverleners gebracht. In die landsverordeningen is toen bepaald dat het aanbieden van prijzen en premies, waarnaar kan worden meegedongen tegen betaling van een waarde welke meer bedraagt dan een door de Minister van Financiën te bepalen bedrag, in het kader van:

- a. de exploitatie van hazardspelen, speelcasino's en loterijen;
 - b. de exploitatie van buitengaats hazardspelen,
- onder het meldplicht valt.

Diensten die onder het meldplicht vallen, worden beschouwd als witwasgevoelige diensten. Conform een studie verricht door het Financial Action Taskforce, zoals opgenomen in het document getiteld "Vulnerabilities of Casinos and Gaming Sector"⁵, blijkt dat in verschillende landen effectieve implementatie van preventieve maatregelen in het kader van bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering, de zogenaamde *AML/CFT controls*, ontbreken. Verder is er een tekort aan handhavingsinstrumenten voor een effectieve, proportionele en ontmoedigende bestraffing van overtreding van de anti-witwas en terrorismebestrijdingsnormen. Voor de bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering, alsmede voor het kunnen uitoefenen van de noodzakelijke administratieve controles in het kader van de belastingen, is het noodzakelijk dat de in dit landsbesluit voorgestelde maatregelen, worden genomen.

Ook wordt in dit verband verwezen naar de regels die conform de Algemene landsverordening

⁴ P.B. 2009, no. 65.

⁵ <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Vulnerabilities%20of%20Casinos%20and%20Gaming%20Sector.pdf>

Landsbelastingen ten aanzien van kansspelsector, oftewel diegenen die nummers en loten verkopen. Diegenen die nummers verkopen en loten verkopen zijn aangemerkt als een doelgroep waarvoor de administratieplicht, bedoeld in artikel 43 van de Algemene landsverordening Landsbelastingen geldt. Deze administratieplicht is gekoppeld aan de verplichting tot verstrekking van een kassabon. Ingevolge artikel 7.1., eerste lid, onderdeel e, van de Ministeriële regeling formeel belastingrecht⁶ is de levering en dienst die bestaat uit de verkoop van nummers en loten voor de loterijen vrijgesteld van de plicht om een factuur uit te reiken.

De SER informeert of de lokale banken in de gelegenheid zijn gesteld hun zienswijze te geven (pagina 14)

Reactie regering:

Er is overleg gevoerd met de Curaçao Bankers Association en de inhoud en doel van dit landsbesluit is hen besproken. Na dit overleg is besloten om door te gaan met het traject ter optimalisering van het toezicht op deze sector en om op een later moment, weer de Curaçao Bankers Association te benaderen ter bespreking van de ontwikkelingen op dit gebied. Verder wordt opgemerkt dat met dit landsbesluit beoogd wordt preventieve maatregelen in het kader van bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering in dit sector, de zogenaamde AML/CFT controls, te introduceren. Dat hiermee wellicht financiële inclusie wordt gerealiseerd, is een positieve bijkomende effect van het landsbesluit.

Verder stelt de SER vast dat er geen objectieve en genormeerde invulling wordt gegeven aan de term 'acceptabel niveau'. Het is van belang deze term nader te definiëren in de NvT. Hiermee wordt duidelijkheid geschapen over de vraag of de voorgestelde verscherpte regulering daadwerkelijk zal bijdragen aan verlaging van het risicoprofiel van de 'Wega di Number sector' tot een acceptabel niveau (pagina 14).

Reactie regering:

Een acceptabele niveau is een niveau waarbij de overheid kennis heeft van de risico's verbonden aan de loterijsector en adequate acties heeft ondernomen in de vorm van toereikende wetgeving en handhavingsmiddelen om de risico's te beheersen.

Het valt de SER op dat in de toelichting bij de ontwerpwijzigingslandsbesluiten geen beschrijving wordt gegeven van de gevolgen die de nummerloterijvergunninghouders, de uitvoerende- en handhavende regeringsinstanties zullen ervaren om de in deze ontwerpen voorgestelde bepalingen na te leven dan wel uit te voeren. Hierbij kan gedacht worden aan onder ander de extra handavingsinspanning die zal moeten worden geleverd als de voorgestelde ontwerpwijzigingslandsbesluiten niet spontaan worden nageleefd door de nummerloterijvergunninghouders (pagina 14)

Reactie regering:

Zowel GCB als Fundashon Wega di Number Korsou (FWNK) hebben rekening gehouden met eventuele extra kosten voor de uitvoering en toezicht- en handhaving van de landsbesluiten. GCB zal gebruik maken van reeds beschikbare Fte's om de toezicht- en handavingsbevoegdheden uit te oefenen. Naar verwachting zal dit thans NAf 180.000,- per jaar aan extra kosten bedragen voor de GCB. De extra kosten zullen door de GCB gedekt worden uit de financiële middelen die de GCB tot haar beschikking heeft. Hiermee wordt tevens gereageerd op de vraag van de SER wat de uitvoeringskosten zijn voor GCB, en of de GCB voldoende handavingscapaciteit heeft.

⁶ P.B. 2013, no. 63, zoals gewijzigd bij P.B. 2020, no. 127.

De SER vraagt of er sprake is van een taakverzwaring voor de Financial Intelligence Unit (FIU) (pagina 15)

Reactie regering:

Voor de loterijsector bestaat reeds een meldplicht krachtens de Landsverordening meldpunt ongebruikelijke transactie. Zie ook ter uitvoering hiervan de Regeling indicatoren ongebruikelijke transacties⁷, Bijlage F, waarin de objectieve en subjectieve indicatoren voor casino's, aanbieders van internetgokken en aanbieders van loterijen zijn vastgesteld. Er bestaat dus reeds een meldplicht, en aansluiting op het goAML systeem van de FIU, waardoor niet valt in te zien waarom de FIU nu meerwerk zal hebben als gevolg van de invoering van dit landsbesluit.

De SER merkt op dat een nieuwe aanvrager van een nummerloterijvergunning aan de vereisten kan voldoen alvorens een aanvraag in te dienen. Echter, een bestaande vergunninghouder heeft een vergunning voor een periode van een (1) jaar. Indien de inwerkingtreding van de voorgestelde wijzigingsregelingen gedurende dat kalenderjaar plaatsvindt en de vergunninghouder niet aan alle voorwaarden voldoet, zal de vergunning ingetrokken worden? Een antwoord op deze vraag ontbreekt in de NvT (pagina 16).

Reactie regering:

Er is een overgangsbepaling voor de aanvrager van een vergunning die zijn aanvraag vóór de inwerkingtreding van dit landsbesluit heeft ingediend. Dit om te voorkomen dat de aanvrager plotseling geconfronteerd wordt met nieuwe vereisten. Voorts spreekt het voor zich dat dit landsbesluit niet een bestaande vergunninghouder betreft maar de aanvrager van een (nieuwe) vergunning. Hiermee wordt tevens gereageerd op de vraag van de SER of de voorgestelde voorwaarden als redelijk en billijk zullen worden ervaren door de nummerloterijvergunninghouders.

De SER verwijst hierbij wederom naar de Circulaire 'Aanwijzingen voor de regelgeving', meer bepaald naar de toelichting op artikel ..., waar wordt vermeld dat bij het ontwerpen van een regeling, bij voorkeur reeds bij het opstellen van de startnotitie, de maatschappelijke gevolgen in kaart moeten worden gebracht en vraagt zich af in hoeverre bij het opstellen van onderhavige ontwerp wijzigingslandsbesluiten gesprekken zijn gevoerd met de stakeholders in deze, in dit geval met name met de loterijvergunninghouders om een idee te krijgen hoe zij tegenover de voorgestelde wijzigingen staan en of ze mogelijke alternatieve oplossingen hebben (pagina 17).

Reactie regering:

Er zijn gesprekken gevoerd met enkele leden van de vereniging van de rifero's en de concepten zijn ook aan hen voorgelegd.

De SER vraagt zich af hoe het staat met de controle op loterijverkopers die zonder vergunning opereren of er een plan van aanpak is. De SER acht het verder niet billijk, in rechtstatelijk opzicht, dat thans de regels omtrent gereguleerde loterijen worden verscherpt en de vergunde verkopers aan meer regels worden onderworpen, terwijl de illegale loterijen daarnaast nog blijven bestaan (pagina 17)

⁷ P.B. 2015, no. 73, zoals laatstelijk gewijzigd bij P.B. 2024, no. 60.

Reactie regering:

Er is een plan van aanpak, waarbij de wet- en regelgeving van de gehele sector zal worden gemoderniseerd. Daarbij worden de handhavingsinstrumenten c.q. controle-instrumenten voor een effectief en adequaat optreden tegen degenen die niet beschikken over een vergunning om nummerloterij te opereren, aangescherpt.

De SER merkt op dat FMA aangeeft dat randvoorwaardelijk voor een adequate zorg aan gokverslaafden op Curaçao, ter voldoening van de verplichting op grond van artikel 12 van het ESOCUL-verdrag, is dat psychologen deze ziekte als een mentale ziekte erkennen. Daarnaast is vroegtijdige preventie van belang om de impact op het sociaaleconomische leven van de bevolking (mogelijk toekomstige gokverslaafden) te voorkomen (pagina 18)

Reactie regering:

Er is een onderzoek gedaan naar kansspelverslaving op Curacao. Dit onderzoek is in opdracht van de GCB uitgevoerd en is in december 2023 afgerond. Dit rapport wordt thans door de GCB geanalyseerd om de nodige aanbevelingen te doen aan de regering (lees: Minister van Financiën).

De SER vraagt zich af of bij het opstellen van artikel 2 sub e “de herkomst van de geldentot criminele activiteiten rekening is gehouden met het feit dat de meeste bedrijven (sommigen al een lange tijd) reeds gevestigde Loterijbedrijven zijn en een vergunning hebben (pagina 19)

Reactie regering:

De regering gaat er voorsnog niet van uit dat nummerloterijbedrijven direct of indirect geld met een criminele herkomst gebruiken.

De SER constateert dat ook algemene bepalingen van overgangsrecht bestaan die beletten dat feiten, die voor de inwerkingtreding zijn geschied, strafbaar of zwaarder strafbaar worden gesteld. Het gaat om onder andere artikel 1, tweede lid, van het Wetboek van Strafrecht, artikel 15 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten en artikel 7 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens (pagina 19)

Reactie regering:

Er komt een overgangsbepaling voor de aanvrager van een vergunning die zijn aanvraag vóór de inwerkingtreding van dit landsbesluit heeft ingediend. Dit om te voorkomen dat de aanvrager plotseling geconfronteerd wordt met nieuwe vereisten. Voorts spreekt het voor zich dat dit landsbesluit niet een bestaande vergunninghouder betreft maar de aanvrager van een (nieuwe) vergunning.

Kansspelverslaving wordt formeel erkend als een psychische stoornis. Ondanks deze formele erkenning constateert de SER dat deze vorm van verslaving in Curaçao niet als zodanig wordt aangemerkt en ook niet opgenomen is in het basiszorgpakket ingevolge de Landsverordening Basisverzekering Ziektekosten (PB. 2013, no 3). Als gevolg hiervan worden de behandelingen en interventies ter bestrijding van kansspelverslaving niet vergoed door de Sociale Verzekeringsbank (SVB). Uitzondering hierop geldt voor ambtenaren en gelijkgestelden die aanvullende voorzieningen aangeboden krijgen die uitgaan boven het basiszorgpakket van de Landsverordening Basisverzekering Ziektekosten (pagina 22)

Reactie regering:

Dit landsbesluit wordt onder de aandacht van de beleidsorganisatie van het Ministerie van Gezondheid, Milieu en Natuur gebracht. Tevens wordt het adviespunt van de SER - om ten behoeve van een effectieve uitvoering van bestrijding programma's van kansspelverslaving, kansspelverslaving als een psychische stoornis te erkennen, waardoor passende zorg aangeboden en vergoed kan worden via het basiszorgpakket ingevolge de Landsverordening Basisverzekering Ziektekosten - onder de aandacht van de beleidsorganisatie gebracht.

De SER constateert dat preventieve maatregelen ten aanzien van verslaving als gevolg van deelname aan casino's niet van overeenkomstige toepassing zijn op nummerloterij. In de Loterijverordening 1909 is geen verplichting opgenomen tot uitwerking van richtlijnen aangaande verantwoord speelgedrag. Verder constateert de SER dat tot nu toe geen samenwerking is tussen de regering en de 'Wega di Number sector' ten aanzien van preventie van verslaving als gevolg van deelname aan de nummerloterij. Gezien deze constatering geeft de SER de regering in overweging om de verantwoordelijkheid van de 'Wega di Number sector' aangaande verslavingspreventie op te nemen in de vergunningsvoorwaarden. Hierbij kan de regering ervoor kiezen om de bestaande vereisten van verantwoord speelgedrag voor hoet casinowezen van overeenkomstige toepassing te verklaren op nummerloterijvergunninghouders. Een nadere verscherping van de vergunningsvereisten ten dienste van verslavingspreventie zal, enerzijds, bijdragen aan verlaging van de kansspelverslavingsproblematiek op het eiland en, anderzijds, aan het bevorderen van maatschappelijk verantwoord ondernemerschap van de nummerloterijsector (pagina 24)

Reactie regering:

De regering zal dit adviespunt overnemen. Ook voor deze sector zullen richtlijnen worden opgesteld om een verantwoord speelgedrag te stimuleren.

De SER wijst erop dat in het specifieke geval van FMA de inkortingen op het subsidiebedrag gedurende de periode 2020 en 2022 geleid hebben tot halvering van de behandelingscapaciteit, hetgeen niet ten goede komt aan een effectieve bestrijding van de kansspelverslaving. Gelet op het vorengaande wil de SER de regering aanbevelen onderzoek te laten verrichten naar de benodigde behandelingscapaciteit van FMA ten behoeve van een effectieve bestrijding van kansspelverslaving (pagina 24)

Dit landsbesluit wordt onder de aandacht van de beleidsorganisatie van het Ministerie van Gezondheid, Milieu en Natuur worden gebracht.

Verder wil de SER de regering aansporen tot het opstellen van data-driven preventie en bestrijdingsbeleid op basis van actuele data over kansspelverslaving op het eiland.

§4. Advies Raad van Advies

Op 31 oktober 2023 heeft de Raad van Advies (hierna: Raad) advies uitgebracht inzake het Ontwerplandsbesluit, houdende algemene maatregelen, strekkende tot wijziging van het Eilandsbesluit, houdende algemene maatregelen van de 23ste september 1986 ter uitvoering van artikel 3 bis, lid 4, van de Loterijverordening 1909 (P.B. 1965, no. 85). Hieronder gaat de regering in op de adviespunten van de Raad, gevolgd door een reactie van de regering op deze adviespunten.

1. Algemeen

a. Mutual Evaluation en het spoedeisend belang totstandbrenging van het ontwerp

De Raad adviseert de regering bovengenoemd beleid ten aanzien van risicobeoordeling en -beheersing ter beoordeling van het 'acceptabel niveau met voortvarendheid vast te stellen voor zover dat nog niet is geschied.

b. De gevolgde wetgevingsprocedure

De directie Wetgeving en Juridische Zaken dient als regievoerder in het proces van totstandbrenging van wet- en regelgeving, ontwerpen van wettelijke regelingen aan een laatste kwaliteitstoets te onderwerpen.

Met het oog op het waarborgen van de kwaliteit van wet- en regelgeving adviseert de Raad de regering om erop toe te zien dat alleen ontwerpen van wettelijke regelingen waarop WJZ een laatste kwaliteitstoets heeft verricht voor advies aan de Raad worden aangeboden.

Reactie regering:

De regering neemt het advies van de Raad ter harte en zal erop toezien dat de kwaliteit van wet en regelgeving wordt gewaarborgd.

c. "National Risk Assessment (on) money laundering Curaçao 2020"

Kosteneffectiviteit en proportionaliteit

De Raad adviseert de regering in de financiële paragraaf in te gaan op de jaarlijks verwachte extra kosten voor de GCB en op termijn voor de CGA.

Reactie regering:

De financiële paragraaf is op dit punt aangepast. Verder moet vermeld worden dat de kosten voor de CGA naar schatting ook NAf 180.000,00 zullen bedragen zolang de Landsverordening op de Kansspelen niet van toepassing is op de nummerloterijbedrijven.

d. Ontbreken van evaluatiebepaling

Volgens de financiële paragraaf kan een schatting van de financiële gevolgen verbonden aan de uitbreiding van de toezicht- en handhavingsbevoegdheden van GCB ten aanzien van de kansspelsector pas gemaakt worden na evaluatie van de resultaten van het eerste jaar na de inwerkingtreding van het landsbesluit.

De Raad adviseert de regering het ontwerp aan te passen.

Reactie regering:

Het landsbesluit en de nota van toelichting zijn op dit punt aangepast.

2. Het ontwerp

a. algemeen

In de onderdelen e tot en met h van het voorgestelde artikel 2, eerste lid, van het Eilandsbesluit van 23 september 1986 van de 23ste september 1986 ter uitvoering van artikel 3 bis, lid 4, van de

"Loterijverordening 1909" (hierna: Eilandsbesluit van 23 september 1986) zijn anderen dan de aanvrager onderworpen aan dit artikel. Daarentegen zijn de voorgestelde onderdelen a tot en met d en i tot en met k van artikel 2, eerste lid, van laatstgenoemde regeling slechts van toepassing op de aanvrager van een vergunning zoals in het ontwerp wordt bedoeld. De Raad is van oordeel dat het duidelijkheidshalve gewenst is om in voornoemd artikel (artikel 2, eerste lid) onderscheid te maken tussen voorwaarden die alleen op de aanvrager betrekking hebben en de voorwaarden die van toepassing zijn op anderen dan de aanvrager.

De Raad adviseert de regering het ontwerp op dit punt aan te passen.

Reactie regering:

Deze bepaling houdt verband met de gebruikelijke onderzoeken die in het kader van de behandeling van vergunningsaanvragen worden verricht ten aanzien van beleidsbepalers, aandeelhouders en uiteindelijke belanghebbenden van de aanvrager. De regering ziet niet de noodzaak om genoemde onderscheid te maken.

b. Artikel 2, eerste lid, "de kan-bepaling"

Volgens de huidige bepaling dient de aanvrager juist aan de in dat artikel opgenomen minimale (niet-limitatieve) voorwaarden te voldoen om in aanmerking te kunnen komen voor een vergunning. Deze facultatieve formulering geeft aan de vergunningverlener de mogelijkheid te bepalen in welke gevallen (een, meerdere of alle voorwaarden, genoemd in onderdelen a tot en met k) een vergunning verleend zal worden. De Raad oordeelt dat de ruimte die hierdoor in het ontwerp wordt gecreëerd voor onduidelijkheden kan zorgen - zowel bij de aanvrager als bij de vergunningverlener - die tot praktische problemen kunnen leiden.

Ook is de Raad van oordeel dat de subonderdelen d en k van de opsomming in het voorgestelde eerste lid van het Eilandsbesluit van 23 september 1986 los van elkaar moeten worden gekoppeld en in het ontwerp in afzonderlijke artikelliden moeten worden opgenomen.

De Raad adviseert de regering de formulering van het voorgestelde artikel 2 van het Eilandsbesluit van 23 september 1986, in het bijzonder de aanhef daarvan en het gestelde in bovengenoemde subonderdelen d en k, te wijzigen. Ook wordt geadviseerd in de nota van toelichting op het bovenstaande in te gaan.

Reactie regering:

Gelet op de opmerking van de Raad inzake de al dan niet "limitatieve opsomming" van de vereisten waaraan de aanvrager van een vergunning dient te voldoen, is de aanhef van het voorgestelde artikel 2 in het landsbesluit aangepast ter aanduiding van een limitatieve opsomming in overeenstemming met het bepaalde in de nota van toelichting.

Voor wat betreft het advies van de Raad ter zake de subonderdelen d en k, wordt vermeld dat de Raad ten onrechte ervan is uitgegaan dat het gestelde in subonderdelen d en k aan elkaar zijn gekoppeld. Het bepaalde in subonderdeel d betreft de op grond van enige andere wettelijke bepaling vereiste vergunning of toestemming die nodig is om het loterijbedrijf uit te kunnen oefenen (denk hierbij aan een vestigingsvergunning), terwijl subonderdeel k betrekking heeft op een registratieplicht in het kader van AML/CFT toezicht.

c. Het vereiste van handlichting in de oorspronkelijke bepaling

De Raad adviseert de regering de nota van toelichting op dit punt aan te passen en aan te geven waarom de regering ervoor heeft gekozen om de handlichting niet meer als alternatief te hanteren.

Reactie regering:

De minderjarige die over handlichting beschikt, is gehandhaafd in het landsbesluit.

d. Artikel 2, eerste lid, onderdeel b, “de termen betrouwbaarheid” en “loterijbedrijf”

Het Betrouwbaarheids criterium

De Raad is van oordeel dat nader gedefinieerd moeten worden wat onder ‘betrouwbaarheid’ van betrokken personen bij het loterijbedrijf moet worden verstaan alsook de wijze waarop het al dan niet voldaan aan de strengere voorwaarden van betrouwbaarheid moet worden vastgesteld.

De Raad adviseert de regering het ontwerp op dit punt aan te passen.

Reactie regering:

Het landsbesluit is op dit punt aangepast. De term “betrouwbaarheid” is gewijzigd in de term “integriteit, wat tevens betrouwbaarheid inhoudt. Een integer persoon zal zijn of haar handelen niet laten beïnvloeden door oneigenlijke zaken. Deze persoon is eerlijk, oprecht, geloofwaardig, betrouwbaar en niet omkoopbaar.

De term loterijbedrijf

In de Loterijverordening 1909 komt het woord “loterijbedrijf” niet voor. De Loterijverordening 1909 spreekt van de “rechtspersoonlijkheid” bezittende instelling”. Alhoewel het woord “loterijbedrijf” (internationaal en nationaal) gangbaar is, is de Raad van oordeel dat in navolging van aanwijzing 42 van de Awr aansluiting moet worden gezocht bij de terminologie zoals gebruikt in de Loterijverordening 1909. De raad adviseert de regering om het ontwerp op dit punt aan te passen.

Reactie regering:

De term rechtspersoonlijkheid bezittende instelling wordt in de Loterijverordening van 1909 niet gebezigd ten aanzien van het aanleggen en houden van een nummerloterij. Deze term wordt gebruikt bij de andere vormen van loterij. Echter, de introductie van de term “loterijbedrijf” in een uitvoeringsbesluit is gezien. Aldus, is het landsbesluit op dit punt aangepast en is de term in het onderhavige landsbesluit geïntroduceerd en dus gedefinieerd.

e. Artikel 2, eerste lid, onderdeel d (bij Eilandsverordening gewijzigde term ‘toestemming’ in ‘vergunning’)

Bij Eilandsverordening tot wijziging van de Loterijverordening 1909 is artikel 2 van de Loterijverordening gewijzigd. Met deze wijziging is onder andere beoogd om het woord ‘toestemming’ door het woord ‘vergunning’ te vervangen. Of aan de term ‘toestemming’ in principe steeds dezelfde betekenis als ‘vergunning’ in de zin van het Eilandsbesluit van 23 september 1986 moet worden toegekend, volgt niet uit de bij het adviesverzoek overgelegde stukken. Het is voor de Raad niet duidelijk of het woord ‘toestemming’ destijds per abuis in het Eilandsbesluit van 23 september 1986 - aldus na de wijziging van artikel 2 - is opgenomen. Mocht dit laatste wel het geval zijn, dan is de Raad van oordeel dat de regering de nodige wijzigingen in het ontwerp moet doorvoeren, teneinde te trachten uniformiteit te bereiken in het geheel van deze specifieke wet- en regelgeving.

De Raad adviseert de regering met de vorenstaande rekening te houden.

Reactie regering:

De regering kiest ervoor het woord “toestemming” te handhaven in dit landsbesluit, voor het geval er nog een verouderde wettelijke regeling bestaat waar wel het begrip “toestemming” wordt gebruikt. Zou de regering de toestemmingsvereiste schrappen in het landsbesluit, dan ontbreekt er een wettelijk grondslag om te handelen in die gevallen waarin misschien in verouderde wetgeving een “toestemmingsplicht” wordt gehanteerd.

f. artikel 2, eerste lid, onderdeel e

De eis betreffende de herkomst van de gelden waarmee de exploitatie van het loterijbedrijf wordt gefinancierd is “in voldoende mate” vast komen te staan.

Volgens het voorgestelde artikel 2, eerste lid, onderdeel e, van het Eilandsbesluit van 23 september 1986 komt een aanvrager voor een vergunning in aanmerking als:

- de herkomst van de gelden waarmee de exploitatie van het loterijbedrijf wordt gefinancierd in voldoende mate is vast komen te staan; en*
- niet direct of indirect te herleiden is tot criminele activiteiten.*

Er is sprake van een dubbele eis.

De Raad adviseert de regering in de nota van toelichting op dit punt in te gaan.

Reactie regering:

De GCB maakt thans reeds gebruik van aanvraagformulieren ten behoeve van de vergunningsaanvraag die door de aanvragers moeten worden ingevuld en ingediend met de door de GCB voorgeschreven onderliggende documentatie. Tot de te overleggen stukken zullen ook documenten vallen aan de hand waarvan de GCB de herkomst van gelden kan onderzoeken. Wanneer de volledige aanvraag is ingediend, zal de GCB aan de hand van de overgelegde stukken en informatie beoordelen wat de herkomst van de gelden is en of deze niet direct of indirect te herleiden zijn tot criminele activiteiten. De herkomst van gelden kan nimmer met volledige zekerheid worden vastgesteld. Reden waarom het artikel spreekt van “voldoende mate van zekerheid”.

De eis betreffende de herkomst van de gelden waarmee de exploitatie van het loterijbedrijf wordt gefinancierd is niet direct of indirect te herleiden tot criminele activiteiten

Duidelijk moet zijn hoe met de wijzigingen van dit landsbesluit zal worden bewerkstelligd dat risico's worden gematigd, zonder op voorhand sanctionerend op te treden en de rechterlijke toetsing over te nemen. Het vorenstaande niet tegenstaande het feit dat hierbij ook rekening dient te worden gehouden met deugdelijke wetgeving en eigen verantwoordelijkheid van de wetgever.

De Raad adviseert de regering dan ook om in de nota van toelichting op de door de Raad aangegeven punten in te gaan en de noodzaak van het voorgestelde toetsingskader aan te scherpen en te verduidelijken zodat misverstanden voorkomen worden.

Reactie regering:

De regering meent dat de jurisprudentie waaraan hierboven wordt gerefereerd in dit verband betrekking heeft op een strafrechtelijk onderzoek, terwijl er geen sprake zal zijn van een door de GCB te verrichten strafrechtelijk onderzoek. De GCB zal aan de hand van de overgelegde stukken en informatie niet onderzoeken of een strafbaar feit is gepleegd door de aanvrager of diens geldverstrekkers. De GCB zal enkel nagaan wat de herkomst van de gelden is en op basis hiervan beoordelen of deze niet direct of indirect te herleiden is tot criminele activiteiten. Indien de GCB – aan de hand van de overgelegde stukken en informatie – niet kan concluderen dat de gelden niet direct of indirect zijn te herleiden tot criminele activiteiten, bijvoorbeeld omdat de te vertrekken documentatie incompleet is, dan zal de vergunning worden geweigerd.

g. Artikel 2, eerste lid, onderdeel f

Een vergunning kan volgens het voorgestelde onderdeel f van het eerste lid van artikel 2 van het ontwerp worden afgegeven indien noch de aanvrager noch de bij de exploitatie van zijn loterijbedrijf betrokken personen binnen een periode van tien jaren voorafgaand aan de aanvraag van de vergunning zijn

veroordeeld, al dan niet onherroepelijk, voor enig misdrijf dat gepleegd is ter verkrijging van wederrechtelijk voordeel, waaronder, doch niet beperkt tot diefstal, afpersing, heling, verduistering, bedrog, benadeling van schuldeisers, witwassen, of financiering van terrorisme en proliferatie van massavernietigingswapens. Het is niet duidelijk om welke reden voor een termijn van tien jaren is gekozen nu de Landsverordening van de 18de december 1968 houdende bepalingen betreffende de justitiële documentatie en de verklaringen omtrent het gedrag van een kortere periode uitgaat.

De Raad adviseert de regering de gekozen termijn van tien jaar te motiveren in de nota van toelichting.

Reactie regering:

Het onderhavige landsbesluit is op dit punt aangepast en een termijn van acht jaren, zoals in de Landsverordening van de 18de december 1968 houdende bepalingen betreffende de justitiële documentatie en de verklaringen omtrent het gedrag wordt gehanteerd.

h. Artikel 2, eerste lid, onderdeel g

De beoogde screening

De Raad adviseert de regering in de nota van toelichting in te gaan op de invulling van de onderhavige screening.

Reactie regering:

Voor het uitvoeren van de screening maakt de afdeling Licensing van de GCB gebruik van een online screeningsplatform en openbare bronnen. Verder dient een verklaring van goed gedrag te worden overgelegd door de aanvrager.

Overtreding van de artikelen 2,6 en 8 van de Loterijverordening 1909 en verruiming van de mogelijkheden van overtreding.

De Raad adviseert de regering de verwijzingen in het ontwerp naar de artikelen 2, 6 en 8 van de Loterijverordening 1909 nader te bezien en zo nodig aan te passen. Ook wordt geadviseerd het ontwerp en de nota van toelichting met elkaar in overeenstemming te brengen voor zover het betreft de eis dat de betreffende beleidsbepalers en belanghebbenden onderworpen worden aan een screening.

Reactie regering:

Ten onrechte is de Raad ervan uitgegaan dat er sprake is van een verruiming (van onderdeel g van artikel 2, eerste lid). De bewoordingen “dan wel een gevaar oplevert voor de openbare orde, goede zeden of de publieke rust” hebben betrekking op het voorgestelde onderdeel h, van artikel 2, eerste lid. Onderdeel h van het landsbesluit is opgenomen in onderdeel e van artikel 2, eerste lid, van dit landsbesluit, zoals het landsbesluit voorafgaand aan de inwerkingtreding van het onderhavige wijzigingslandsbesluit luidt.

Artikel 2, eerste lid, onderdeel i

Uit de nota van toelichting blijkt niet waarom de regering van een termijn van tien jaar uitgaat en aldus niet meer van een termijn van vijf jaar. De Raad acht het van belang dat de regering de in dezen langer gekozen termijn in de nota van toelichting motiveert. Het betrokken artikelonderdeel in het ontwerp is, in vergelijking tot het vigerende landsbesluit, belastend voor de vergunningaanvrager. Dit laatste ondanks de beoogde beslisruimte van de vergunningverlener die door het ontwerp mogelijk wordt gemaakt.

De Raad adviseert de regering de keuze voor een langere termijn in de nota van toelichting te motiveren.

Reactie regering:

Deze afwijzingsgrond ziet op een aanvrager wiens vergunning in het verleden is ingetrokken wegens het handelen in strijd met het bij of krachtens de Loterijverordening 1909 bepaalde. Zoals

hierboven in de nota van toelichting is aangegeven, zijn de voorwaarden waaraan de aanvrager van een vergunning ten minste dient te voldoen om in aanmerking te komen voor een vergunning als bedoeld in artikel 3 bis, eerste lid, van de Loterijverordening 1909 verruimd teneinde het risicoprofiel van de loterijsector op Curaçao naar een acceptabel niveau te brengen. De regering is van mening dat in dit kader past het verruimen van de termijn als hier bedoeld van vijf naar tien jaren.

Artikel 2, eerste lid, onderdeel j

De Raad adviseert de regering het ontwerp en de nota in overeenstemming met elkaar te brengen ten aanzien van het voorgestelde onderdeel j van artikel 2, eerste lid.

Reactie regering:

Het onderhavige landsbesluit is op dit punt aangepast en in overeenstemming gebracht met de nota van toelichting.

Artikel 2, eerste lid, onderdeel k

Opgemerkt wordt dat de aanvrager pas toegang tot het goAML-systeem krijgt als deze meldingsplichtig is. Aldus, als hij reeds over een vergunning beschikt.

De Raad adviseert de regering in de nota van toelichting in te gaan op de registratie en uitvoering van de registratieplicht in het meldsysteem goAML.

Het betreffende artikel is aangepast en verwezen wordt naar de meldplicht van de Landsverordening meldpunt ongebruikelijke transacties. Volgens die landsverordening is de dienstverlener verplicht een verrichte of voorgenomen ongebruikelijke transactie onverwijld te melden aan de FIU. De vergunningsplicht van de dienstverlener is hier geen vereiste.

Artikel II

De Raad adviseert de regering in de nota van toelichting in te gaan op de overgangsbepaling van artikel II.

Reactie regering:

De nota van toelichting is op dit punt aangepast.

3. Nota van toelichting

Het inzagerecht

Begrenzing van het inzagerecht

De Raad oordeelt dat het inzagerecht in het ontwerp dient te worden ingekaderd en kan aldus niet als absoluut worden geformuleerd. De Raad adviseert de regering het ontwerp aan te passen.

Reactie regering:

Deze bepaling houdt verband met de gebruikelijke antecedentenonderzoeken die in het kader van de behandeling van vergunningsaanvragen worden verricht ten aanzien van beleidsbepalers, aandeelhouders en uiteindelijke belanghebbenden van de aanvrager. Daartoe zal de aanvrager de identiteit van deze personen bekend moeten maken. Het verstrekken van de nodige informatie hieromtrent zal niet verder mogen reiken dan benodigd is voor het doen van de nodige antecedentenonderzoeken.

Rechtsbescherming

Ten aanzien van de wijze van de verwerking en - indien hiervan sprake is - het houden van de ontvangen informatie, moet onder andere de Landsverordening bescherming persoonsgegevens in acht worden genomen. Gelet op de geldende behoorlijkheidsnormen, gaat de Raad ervan uit dat de regering in de praktijk zich bij het in het vorige onderdeel bedoelde wettelijke inzagerecht zal houden aan het beginsel van hoor en wederhoor; welk onderdeel de schakel tussen het recht om informatie te verschaffen en het recht om informatie te ontvangen inhoudt.

De Raad adviseert de regering om in de nota van toelichting aan te geven hoe de desbetreffende rechtsbescherming ten aanzien van het wettelijke inzagerecht door de regering zal worden bewerkstelligd.

Reactie regering:

Terecht merkt de Raad op dat de Landsverordening bescherming persoonsgegevens in acht moet worden genomen. Dit houdt in dat degene van wie de gegevens verwerkt worden door GCB recht heeft op inzage in diens gegevens. Ook als de gegevens onjuist zijn, heeft die persoon het recht om te verzoeken om de gegevens te wijzigen.

De wetstechnische en redactionele opmerking van de Raad zijn verwerkt in het landsbesluit en de nota van toelichting.

De Minister van Financiën a.i.,
C.F. COOPER